

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

HD friar och fäller Stockholmsadvokat för penningtvättsbrott

Publicerad

30 AUG 2023

Hovrätten dömde en Stockholmsadvokat för grovt penningtvättsbrott och näringspenningtvätt. Högsta domstolen frikänner honom, på grund av bristande uppsåt, från grovt penningtvättsbrott men fäller honom till ansvar för näringspenningtvätt.

Den 5 juli 2017 dömdes en man som i media går under namnet Ferrarimannen av Blekinge tingsrätt för bland annat grovt bedrägeri vid 26 tillfällen. Gärningarna begicks mellan år 2013 och 2014. Tingsrätten dömde honom till fängelse tre år och ålade honom att betala skadestånd till målsägandena med ett sammanlagt belopp om knappt 1 400 000 kronor.

Under juli 2017 gjordes ett antal nya polisanmälningar om misstänkta bedrägerier. Ferrarimannen uppgavs ha övertygat personer att ta lån eller att använda besparingar för att investera i olika projekt. Enligt överenskommelserna skulle pengarna betalas tillbaka inom ett antal månader och då med avkastning och mannen skulle löpande betala räntekostnaderna.

Efter en tid slutade denne sköta räntebetalningarna samtidigt som återbetalning av pengarna och utlovad avkastning uteblev varför flera målsäganden vände sig till polisen. Den 23 september 2017 greps Ferrarimannen på Sturecompagniet i Stockholm med narkotika och en större mängd pengar på en toalett. I samband med frihetsberövandet förordnades den nu tilltalade Stockholmsadvokaten som Ferrarimannens offentliga försvarare gällande misstanke om penningtvättsbrott och narkotikabrott.

Den 27 oktober 2017 gjordes en framställan om att nämnde advokat skulle förordnas som offentlig försvarare för mannen under förundersökning om grova bedrägerier vilket beslutades av Blekinge tingsrätt.

Under en kombinerad kvarstads- och häktningsförhandling den 2 november 2017 häktades Ferrarimannen i sin utevaro. Vissa beslag fastställdes och det förordnades om kvarstad på så mycket av hans egendom att drygt 50 miljoner kronor, avseende värdet av egendom förverkad på grund av brott

samt målsägandenas skadeståndsanspråk, kunde antas bli täckt vid utmätning. Vid denna förhandling företrädde Stockholmsadvokaten både Ferrarimannen och dennes sambo.

Ferrarimannen greps sedermera efter en internationell efterlysning i Marocko. Han dömdes för bland annat grovt bedrägeri vid 88 tillfällen till fängelse 4 år och 10 månader. Han ålades även att betala skadestånd till 88 målsäganden med sammanlagt 85 656 124 kronor. Domen har vunnit laga kraft.

Sedan år 2013 har ett antal civilrättsliga tvister mot Ferrarimannen och hans sambo handlagts vid Blekinge tingsrätt. I anslutning till dessa har medel förts över från Kronofogdemyndigheten till klientmedelskontot på den byrå som Stockholmsadvokatens då var verksam på. Från detta konto har advokaten fört över först 225 000 kronor till ett konto tillhörande en man och 75 000 kronor till ett konto tillhörande Ferrarimannens sambo. För detta åtalades advokaten för grovt penningtvättsbrott respektive penningtvättsbrott.

Försvaret har bland annat gjort gällande att det är fråga om ordinära betalningar som inte faller under penningtvättslagen, att Stockholmsadvokaten enligt advokatsamfundets regelverk var skyldig att omedelbart redovisa pengarna och att advokaten agerat i god tro.

Blekinge tingsrätt ogillade åtalet i dess helhet.

Hovrätten över Skåne och Blekinge fällde dock advokaten. Hovrätten slog till att börja med fast att de aktuella överföringarna har saknat koppling till advokatens uppdrag som offentlig försvarare för Ferrarimannen och noterar särskilt att advokaten, enligt egen uppgift, inte deltog i handläggningen av de civilrättsliga tvister som hans kollegor drev. Vid en sammantagen bedömning fann hovrätten, även med beaktande av överföringarnas koppling till de civilrättsliga tvisterna, att de till sin karaktär varit sådana att de utgjort en sådan typ av tjänst som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Överföringarna som omfattas av åtalet var därmed inte undantagna från tillämpningsområdet för nu relevant penningtvättsreglering.

När det gäller skuldfrågan konstaterade hovrätten, vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i samband med överföringarna, i förening med vad advokaten då ostridigt visste om Ferrarimannen och dennes situation, att advokaten insett att det fanns en avsevärd risk både för att pengarna han överförde härrörde från brottslig verksamhet och för att syftet med överföringarna var att dölja nämnda förhållande samt att främja möjligheten för Ferrarimannen eller någon annan att tillgodogöra sig pengarna.

Risken för att det förhöll sig på detta sätt hindrade dock inte advokaten från att göra överföringarna. Det står därmed, menade hovrätten, klart att han varit likgiltig både inför att pengarna kom från brott och inför syftet med överföringarna. Han hade således handlat med uppsåt. Den omständigheten att han vid något tillfälle berättat för åklagaren att han hade pengar på klientmedelskontot tillhörande Ferrarimannen ändrade inte den bedömningen. Särskilt inte med beaktande av att advokaten enligt egen uppgift lämnat informationen ifråga först i anslutning till den kombinerade kvarstads- och häktningsförhandlingen den 2 november 2017 då den första överföringen redan var gjord.

Hovrätten fann dessutom att advokaten har haft handlingsalternativ både vid den första och den andra överföringen och att han inte kunde åberopa advokatetiska handlingsnormer som ursäkt för sitt agerande.

Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna fann hovrätten att penningtvättsbrottet var att bedöma som grovt. Näringspenningtvätten den 8 november 2017 var att bedöma som brott av

normalgraden. Påföljden bestämdes till villkorlig dom med 100 dagsböter.

Högsta domstolen meddelade prövningstillstånd i målet och gav Sveriges Advokatsamfund möjlighet att komma in med ett skriftligt yttrande, i första hand om det allmänna förhållandet mellan god advokatsed och den rättsliga regleringen om penningtvätt.

HD gör en rejäl genomgång av de advokatetiska reglerna och hur en advokat ska förhålla sig till dem i för målet relevanta situationer. Enligt 4.6.2 i de vägledande reglerna ska, om advokaten tagit emot medel under uppdragets gång, slutredovisning utan dröjsmål avges till klienten och ett eventuellt saldo som klienten har till godo omedelbart utbetalas till denne. I ett vägledande uttalande om återredovisning av klientmedel anges detta gälla också om det finns uppgifter om att de medel som advokaten tagit emot har fränhänts annan på ett bedrägligt sätt (Vägledande uttalande från styrelsen för Sveriges advokatsamfund den 12 oktober 2000).

I litteraturen har antagits att en advokat normalt i enlighet med sina skyldigheter enligt god advokatsed kan redovisa medel till sin klient, men att det kan finnas en risk att advokaten begår brott om han eller hon för medlen vidare till någon annan (se Axel Calissendorff, Skärpta regler mot penningtvätt; advokater i en ny och oprövad roll som angivare av klienter, Juridisk Tidskrift 2004-05 s. 573).

Det anförda ligger i linje med vad som i det föregående har sagts om att återförande av medel som någon fått i god tro normalt inte utgör en penningtvättsåtgärd. Om en advokat endast återredovisar medel till sin klient kan advokaten alltså normalt inte därigenom anses göra sig skyldig till brott enligt lagen om straff för penningtvätts brott, även om han eller hon efter att ha mottagit medlen blir i ond tro om att dessa härrör från brott. Det kan emellertid inte anses givet att en återredovisning till klienten under alla omständigheter är straffri. Exempelvis är det långt ifrån självklart att en advokat utan att riskera att göra sig skyldig till brott kan tillmötesgå en klients begäran om att betala ut medel till ett konto tillhörande henne eller honom i ett så kallat högriskland avseende penningtvätt eller finansiering av terrorism.

För det fall klienten begär att medel betalas ut till någon annan är det normalt fråga om en sådan åtgärd som i och för sig kan utgöra till exempel näringspenningtvätt under förutsättning att den skäligen kan antas vara vidtagen i penningtvättssyfte. Om ett sådant syfte kan antas föreligga, kan advokaten inte följa betalningsanvisningen. Det skulle då inte heller vara oförenligt med god advokatsed att inte följa anvisningen.

Ett sätt att hantera situationer där advokaten inte anser sig kunna tillmötesgå klientens önskemål om att betala ut medel till ett visst konto, är att be klienten att anvisa ett konto som tillhör honom eller henne själv och att samtidigt tillhandahålla dokumentation som visar detta. Det är emellertid tydligt att denna väg inte alltid står öppen och att advokaten i vissa fall kan behöva avstå, åtminstone temporärt, från att betala ut medlen.

4 § lagen om straff för penningtvättsbrott sikte på åtgärder som främjar möjligheterna att omsätta egendom som är svårömsatt. Kontomedel är typiskt sett inte sådan egendom. Även om en överföring av kontomedel ibland kan underlätta möjligheterna för någon att tillgodogöra sig egendomen, främjar den normalt inte möjligheterna att omsätta densamma på det sätt 4 § förutsätter.

Advokaten kan därmed inte genom den första överföringen anses ha gjort sig skyldig till en gärning som avses i 4 §.

Har advokaten vid de två överföringarna agerat med uppsåt till att egendomen härrör från brott eller brottslig verksamhet? Han har vid överföringarna varit medveten om att klienten dömts för ett stort

antal fall av grova bedrägerier. Han har också varit medveten om att klienten greps i Stockholm varvid misstankar uppstod om bland annat penningtvätts brott.

Han har därtill, precis innan överföringarna genomfördes, blivit förordnad som offentlig försvarare för klienten i ytterligare en förundersökning och inom ramen för den blivit kallad till en kombinerad kvarstads- och häktningsförhandling samt haft vetskap om att klientens medel har varit föremål för förvars- och beslagsbeslut.

Mot denna bakgrund måste advokaten ha förstått att det fanns en högst betydande risk för att de medel som överfördes från klientmedelskontot till andra konton härrörde från brott eller brottslig verksamhet. Med hänsyn härtill är det också bevisat att det förhållandet att egendomen härrörde från brott eller brottslig verksamhet inte har utgjort ett relevant skäl för honom att avstå från överföringarna. Han har alltså haft åtminstone likgiltighetsuppsåt i förhållande till att egendomen härrörde från brott eller brottslig verksamhet.

Har advokaten vid den första överföringen i övrigt haft ett sådant uppsåt som krävs för ansvar enligt 3 §? Advokaten har uppgett att han trodde att det kontonummer han fick från klienten var kontonumret till ett av dennes egna konton.

Denna uppgift får visst stöd av att klienten i förhör berättat att han till advokaten sagt att det uppgivna kontonumret gick till ett eget konto. Även om det finns omständigheter som talar i annan riktning får Högsta domstolens prövning ta sin utgångspunkt i att advokaten trodde att överföringen gjordes till ett av klientens egna konton.

Den felaktiga uppfattningen om vem som tog emot betalningen påverkar i detta fall bedömningen av advokatens uppsåt när det gäller överföringens betydelse. HD anser att han här inte har haft erforderligt uppsåt och friar honom därför från ansvar för den första överföringen.

Han har dock vid den andra överföringen känt till att den klientens sambo var mottagare av betalningen. Han måste också vid den tidpunkten, bland annat genom att han deltagit vid den kombinerade kvarstads- och häktningsförhandlingen i början av november, ha haft en klar bild av de brott som klienten var misstänkt för liksom av de åtgärder som vidtagits för att säkra egendom. Det är mot den bakgrunden klart att advokaten har insett att överföringen till sambons konto utfördes i penningtvättssyfte. Därmed är även klart att han haft uppsåt i förhållande till den omständigheten att överföringen skäligen kunde antas vara vidtagen i sådant syfte.

Advokaten har också haft uppsåt till att den andra överföringen skedde inom ramen för näringsverksamhet.

Han ska därför dömas för näringspenningtvätt när det gäller den andra överföringen.

När det gäller påföljden upphäver HD förordnandet om att den villkorliga domen ska förenas med böter och bestämmer påföljden till enbart villkorlig dom.

Mikael Kindbom

Instans: Högsta domstolen

Rättsområden: [Försvar, konflikt och terrorism](#), [Ekobrott](#), [Compliance - övrigt](#), [Advokat](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter